

Відповідь

Київського національного університету імені Тараса Шевченка на проект експертного висновку ГЕР № 10 підсумків роботи ЕГ із проведення акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми 30700 “Картографія, географічні інформаційні системи, дистанційне зондування Землі”.

Рівень вищої освіти – бакалаврський, спеціальність 103 – Науки про Землю

Ми вдячні експертам ГЕР за проведення акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми “**Картографія, географічні інформаційні системи, дистанційне зондування Землі**”. Водночас ми ще маємо ряд зауважень до проекту експертного висновку, які просимо розглянути шановних членів ГЕР № 10.

Підсумки роботи експертної групи та їх оцінка ГЕР

Підсумки роботи ЕГ та їх оцінка ГЕР	Коментар Університету на звіт ГЕР
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми. Рівень оцінки за критерієм 2 – В.</p> <p>Підкритерій 2.1. Обсяг ОПП відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження при підготовці бакалавра – 240 кредитів (ECTS), відповідає вимогам наявного Стандарту за спеціальністю 103 Науки про Землю галузі знань 10 Природничі науки, але в трьох основних документах, наданих ЗВО по справі, вказано різний термін навчання: в ОПП та у Відомостях про самооцінювання освітньої програми – 4 роки, а в НП – 3 роки 10 місяців.</p> <p>Підкритерій 2.2. Нажаль в ОПП не представлено таблиці з розподілом ОК по семестрах і роках навчання, а структурно-логічна схема має занадто узагальнений вигляд, що</p>	<p>Відповідь на зауваження до підкритерію 2.1. Щодо вказання начебто різних термінів навчання (в ОПП та у Відомостях про самооцінювання освітньої програми – 4 роки, а в НП – 3 роки 10 місяців) зазначимо, що 4 роки відповідають поняттю “академічного року”, який є одиницею обліку навчального часу студента, тотожного з терміном “навчальний рік”, що триває 12 місяців, а для випускних курсів – з 1.09 по 30.06 наступного року та реально виходить на загальний термін навчання – 3 роки 10 місяців, зазначений у НП. Це узгоджується з п 2.7 Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf). Просимо ГЕР зняти зауваження.</p> <p>Відповідь на зауваження до підкритерію 2.2. Затверджена в Університеті структура опису ОПП не передбачає наявності таблиць з розподілом ОК по семестрах і роках навчання. Такий розподіл здійснено у НП, доступ до якого має кожен студент через особистий кабінет бази Triton або через сайт географічного факультету.</p>

Підсумки роботи ЕГ та їх оцінка ГЕР	Коментар Університету на звіт ГЕР
<p>не дає повної уяви про логічний зв'язок між конкретними ОК та порядок їх викладання. Це позначилось на матрицях відповідності, згідно яких значна кількість компетентностей та програмних результатів навчання формується одночасно більшістю дисциплін (К05, К07, К08, К14, К15 та ПР01, ПР02, ПР04, ПР05, ПР07, ПР08, ПР10, ПР14, ПР15). Слід врахувати, що згідно структурно-логічної схеми певні компетентності або ПР формуються певними освітніми компонентами, а потім доповнюються або розвиваються, в іншому ж випадку - така повторність може свідчити про дублювання тем в курсах.</p> <p>Підкритерій 2.3. Нажаль із 41 ОК та 26 ВК, на сайті представлені лише 12 робочі програм. Позитивним є великий обсяг кредитів ЄКТС з англійської мови (17), але, нажаль відсутня інформація про викладання хоча б однієї з фахових дисциплін англійською.</p> <p>Підкритерій 2.8. Структура Навчального плану не дозволяє об'єктивно оцінити тижневе аудиторне та позааудиторне навантаження студентів.</p>	<p>Внесення розподілу ОК за семестрами призведе до не виправданого зарегулювання ОПП - такі питання вирішуються в навчальному плані який укладається на виконання програми. Просимо ГЕР зняти зауваження.</p> <p>При формуванні структурно-логічної схеми ОПП використано підхід поділу освітніх компонент на блоки дисциплін за їх переважним спрямуванням (гуманітарне та соціально-політичне, фізико-математичне, географічне, професійне), які становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.</p> <p>Формування значної кількості компетентностей та програмних результатів навчання одночасно більшістю дисциплін визначається, насамперед, достатньо широким формулюванням відповідних положень у Стандарті (наприклад, К07 – “Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій”, К08 – “Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями”), а не дублюванням тем у курсах.</p> <p>Відповідь на зауваження до підкритерію 2.3. Зазначене зауваження не відповідає дійсності, оскільки за уведеною ОП з 2019/20 навчального року на сайті географічного факультету містяться усі без винятку робочі програми навчальних дисциплін ОП 2019 року (https://geo.knu.ua/osvitni-programy/opysy-osvitnih-program/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-opp-kartografiya-geografichni-informacijni-systemy-dystancijne-zonduvannya-zemli-bakalavr-2019-r-2/), а також інша необхідна інформація по ній. З 2022/23 року була уведена редакція ОП 2022 року, за якою навчається лише 1 курс, тому на сайті (https://geo.knu.ua/osvitni-programy/opysy-osvitnih-program/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-opp-kartografiya-geografichni-informacijni-systemy-dystancijne-zonduvannya-zemli-bakalavr-2022-r/) завантажено лише 13 робочих програм дисциплін, що викладаються на 1 курсі та затверджені на поточний навчальний рік. Просимо ГЕР зняти зауваження.</p>

Підсумки роботи ЕГ та їх оцінка ГЕР	Коментар Університету на звіт ГЕР
	<p>Фахові дисципліни на ОПП поки не викладаються англійською мовою (мова викладання та оцінювання на ОПП згідно опису – українська), але така вимога не тільки не передбачена стандартом, але й взагалі рідко ставиться перед програмами бакалаврського рівня.</p> <p>Відповідь на зауваження до підкритерію 2.8. Зауваження незрозуміле – структура навчального плану університету є сталою вже півтора десятки років і ще ні в кого не викликала нарікань. У навчальному плані ОПП є зведена таблиця розподілу по семестрах кількості тижнів теоретичних занять, кількості годин навчальних занять, середньої кількості навчальних занять на тиждень, кількості кредитів ЄКТС, кількості іспитів, заліків, курсових робіт, практик, підсумкової атестації. Вся необхідна для оцінки тижневого аудиторного та позааудиторного навантаження студентів в навчальному плані наявна. Просимо ГЕР зняти зауваження.</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання Рівень оцінки за критерієм 3 – В.</p> <p>Зауважень немає.</p>	<p>У звіті ГЕР за цим критерієм по кожному з 4-х підкритеріїв підтверджено відповідність висновків ЕГ. Аналогічно вважаємо, що оцінка на рівні В є заниженою.</p>
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою Рівень оцінки за критерієм 4 – В.</p> <p>Підкритерій 4.2. Інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання, за висновком ЕГ надається викладачами під час першої зустрічі стосовно кожної дисципліни. У вільному доступі на сайті є ОПП, навчальний план, робочі програми навчальних дисциплін (лише 12 з 67</p>	<p>Це зауваження фактично дублює зауваження за підкритерієм 2.3. Зазначене зауваження не відповідає дійсності, оскільки за уведеною ОП з 2019/20 навчального року на сайті географічного факультету містяться усі без винятку робочі програми навчальних дисциплін ОП 2019 року (https://geo.knu.ua/osvitni-programy/opysy-osvitnih-program/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-opp-kartografiya-geografichni-informacijni-systemy-dystancijne-zonduvannya-zemli-bakalavr-2019-r-2/), а також інша необхідна інформація по ній. З 2022/23 року була уведена редакція ОП 2022 року, за якою навчається лише 1 курс, тому на сайті (https://geo.knu.ua/osvitni-programy/opysy-osvitnih-program/robochi-</p>

Підсумки роботи ЕГ та їх оцінка ГЕР	Коментар Університету на звіт ГЕР
<p>ОК), розклад.</p> <p>Підкритерій 4.5. Нажаль, випускова кафедра за ОПП “Картографія, географічні інформаційні системи, дистанційне зондування Землі” має відносно низькі показники, у т. ч. щодо публікацій у виданнях, що індексуються в наукометричних базах.</p>	<p>programy-navchalnyh-dyscyplin-opp-kartografiya-geografichni-informacijni-systemy-dystancijne-zonduvannya-zemli-bakalavr-2022-r/) завантажено лише 13 робочих програм дисциплін, що викладаються на 1 курсі та затверджені на поточний навчальний рік. Просимо ГЕР зняти зауваження.</p> <p>Відповідь на зауваження до підкритерію 4.5. Незрозумілим є, яким чином було зроблено висновок про відносно низькі показники, у т. ч. щодо публікацій у виданнях, що індексуються в наукометричних базах. Але станом на поточний момент викладачі кафедри мають 48 публікацій у наукометричних базах Scopus та WoS. Наші подальші зусилля будуть спрямовані на підвищення публікаційної активності НПП у зазначених наукометричних базах.</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність Рівень оцінки за критерієм 5 – В. Зауважень немає.</p>	<p>У звіті ГЕР за цим критерієм по кожному з 4-х підкритеріїв підтверджено їхню відповідність. Тому вважаємо, що оцінка на рівні В є заниженою.</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси Рівень оцінки за критерієм 6 – В.</p> <p>Підкритерій 6.1. Викладачі кафедри являються авторами підручників, навчальних посібників, монографій, але за матеріалами сайту кафедри – сторінка Рекомендована фахова література, така література після 2014 року не видавалась (до відкриття даної ОПП), тобто методичних видань, що забезпечують конкретно акредитовану програму не створювалось. Крім того, великий науковий потенціал кафедри останнім часом не реалізується у керівництві захищеними кандидатськими дисертаціями, оскільки на сайті кафедри (сторінка Наукові відомості) містить</p>	<p>Відповідь на зауваження до підкритерію 6.1.</p> <p>Навчально-методична та наукова література сконцентрована на сайті географічного факультету у розділі “Бібліотека” (https://geo.knu.ua/biblioteka/pidruchnyky-ta-navchalni-posibnyky/), де містяться її різні види, що видавались протягом останнього періоду. Як приклади можна привести ті найменування, які забезпечують викладання дисциплін на ОПП: Бондаренко Е. Л. Веб-картографування (2021); Н. О. Полякова. Метрологія, стандартизація та сертифікація (2022); Курач Т. М. Цифрове оброблення та дешифрування знімків (2021); Даценко Л. М. Технологія видання карт (2020), Даценко Л. М., Курач Т. М. Географічні карти. Карти суспільних явищ і процесів (2021); Міхно О. Г., Патракєєв І. М. Прикладні геоінформаційні системи (2020). Дійсно сторінка кафедри з переліком рекомендованої фахової літератури потребує оновлення. Як власне і інформація щодо останніх захищених</p>

Підсумки роботи ЕГ та їх оцінка ГЕР	Коментар Університету на звіт ГЕР
інформацію про останні захищені дисертації у 2013 році.	аспірантів кафедри геодезії та картографії після 2013 року. Зокрема, у 2015 році у спеціалізованій вченій раді Д 26.001.07 у Київському національному університеті було захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук Я. В. Смірновим на тему “Науково-методичні основи геоінформаційного картографування земельних ресурсів Чернівецької області” (науковий керівник проф. Е. Л. Бондаренко). У 2019 році на засіданні тієї ж ради було захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук Р. С. Пісною на тему “Теоретико-методичні основи створення тематичних інтерактивних карт (на прикладі критичної інфраструктури міста Києва)” (науковий керівник проф. Е. Л. Бондаренко). У 2022 році на засіданні разової спеціалізованої ради ДФ 26.001.289 було захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософії А. І. Ковальчуком на тему “Атласне картографування річково-басейнових систем (на прикладі басейну річки Бистриця)” (науковий керівник проф. Л. М. Даценко). Всі названі здобувачі навчались в аспірантурі кафедри геодезії та картографії. Також зазначаємо, що запиту на надання такої інформації з боку ЕГ не було.
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми Рівень оцінки за критерієм 8 – В. Зауважень немає.	Гарант і робоча група будуть й надалі докладати зусилля для досягнення найвищого рівня забезпечення якості освіти на ОП.
Критерій 9. Прозорість та публічність Рівень оцінки за критерієм 9 – В. Підкритерій 9.3. На сайті факультету переважно у відкритому доступі є вся інформація, що стосується ОП “Картографія, географічні інформаційні системи, дистанційне зондування Землі”, але відсутність робочих програм більшості з дисциплін, що викладаються не дозволяє повноцінно забезпечити освітній процес.	Відповідь на зауваження до підкритерію 9.3. Зазначене зауваження не відповідає дійсності, оскільки за уведеною ОП з 2019/20 навчального року на сайті географічного факультету містяться усі без винятку робочі програми навчальних дисциплін ОП 2019 року (https://geo.knu.ua/osvitni-programy/opysy-osvitnih-program/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-opp-kartografiya-geografichni-informacijni-systemy-dystancijne-zonduvannya-zemli-bakalavr-2019-r-2/), а також інша необхідна інформація по ній. З 2022/23 року була уведена редакція ОПП 2022 року, за якою навчається лише 1 курс, тому на сайті (https://geo.knu.ua/osvitni-programy/opysy-

Підсумки роботи ЕГ та їх оцінка ГЕР	Коментар Університету на звіт ГЕР
	<p>osvitnih-program/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-opp-kartografiya-geografichni-informacijni-systemy-dystancijne-zonduvannya-zemli-bakalavr-2022-r/) завантажено лише 13 робочих програм дисциплін, що викладаються на 1 курсі та затверджені на поточний навчальний рік. Подальше наповнення сайту буде здійснюватись по мірі затвердження робочих програм для 2 курсу, 3 курсу, 4 курсу.</p> <p>З урахуванням цього вважаємо зниження оцінки до рівня В безпідставним і просимо погодитись з оцінкою ЕГ за критерієм 9 на рівень А.</p>

Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

Рекомендації ГЕР	Коментар Університету
<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми Використати широкий спектр міжнародної співпраці факультету та досвід партнерських ЗВО для включення до ОПП англomовних ОК.</p>	<p>Рекомендацію щодо включення до ОПП англomовних ОК буде вивчено і розглянуто з врахуванням пропозицій стейкхолдерів при наступному перегляді програми.</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми *</p> <p>Узгодити в документах тривалість навчання за ОПП. Доцільно прискіпливіше проаналізувати програми курсів з метою уникнення дублювання тем та «прорідити» матриці відповідності. Зважаючи на добру англomовну підготовку студентів, розглянути можливість викладання окремих фахових дисциплін англійською, або залучення європейських партнерів для викладання окремих модулів ОК англійською. Розглянути можливість створення власного каталогу вибіркового дисциплін з більшою кількістю варіантів вибору дисциплін для поглибленої</p>	<p>Уточнення матриць відповідності відбулось у редакції ОП 2022 року. Але формування значної кількості компетентностей та програмних результатів навчання одночасно рядом дисциплін визначається, насамперед, достатньо широким формулюванням відповідних положень у Стандарті (наприклад, КО7 – “Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій”, КО8 – “Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями” та ін.), а не дублюванням тем у курсах.</p> <p>Гарант і робоча група ОП у подальшому, з врахуванням пропозицій стейкхолдерів, розглянуть можливість викладання окремих фахових дисциплін англійською або залучення європейських партнерів для викладання окремих модулів ОК</p>

Рекомендації ГЕР	Коментар Університету
профільної підготовки.	англійською. Рекомендація щодо створення власного каталогу вибіркових дисциплін не є доцільною – пропозиції укладачів присутні в чинній редакції програми, ті ж здобувачі які не задоволені запропонованим вибором в частині фахової підготовки за спеціальністю можуть обирати із інших програм спеціальності географічного факультету або ННІ геології.
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання *</p> <p>В умовах військового стану доцільно використати систему дистанційної освіти для реалізації права студентів на академічну мобільність.</p>	<p>В Університеті діє “Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність Київського національного університету імені Тараса Шевченка” від 29.06.2016 р. (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk, останні пропозиції: http://mobility.univ.kiev.ua/?lang=uk#).</p> <p>Всі категорії учасників освітнього процесу мають доступ до міжнародних інформаційних ресурсів таких як Еразмус+, програм DAAD, IREX, UGRAD, хоча за ОП академічна мобільність є факультативною.</p> <p>Можливість реалізації права студентів на дистанційну академічну мобільність в умовах воєнного стану може бути розглянута, але дистанційна освіта може не забезпечити виконання цілей академічної мобільності згідно з її метою - поглиблення інтеграції в український та міжнародний освітньо-науковий простір, підвищення якості освіти та ефективності наукових досліджень.</p>
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою *</p> <p>Для підтвердження зв'язку власних наукових досліджень з профілем курсів, доцільно рекомендувати всім викладачам включати власні публікації, у т. ч. наукові статті в перелік рекомендованих джерел в робочих програмах навчальних дисциплін.</p> <p>Зважаючи на можливості наукової роботи та міжнародної співпраці, що надає географічний факультет та ЗВО в цілому, доцільно зорієнтувати викладачів цієї ОПП на інтенсифікацію наукових досліджень (подачі заявок на гранти) та міжнародної публікаційної активності.</p>	<p>Викладачі вже включають власні публікації, у т. ч. наукові статті в перелік рекомендованих джерел в робочих програмах навчальних дисциплін, які вони викладають на ОП. Це підтверджується наявними РП, 100% яких доступні на сайті географічного факультету.</p> <p>На підвищення публікаційної активності НПП у міжнародних наукометричних базах будуть спрямовані наші подальші зусилля у процесі реалізації ОП.</p>

Рекомендації ГЕР	Коментар Університету
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність * Розглянути можливість перевірки на антиплагіат курсових робіт, звітів з практики, проєктів тощо. Це дозволить поступово виховувати студентів в руслі неприйняття запозичень і зниження їх відсотка з прийнятих вченою радою 40% до мінімальних показників.</p>	<p>В рамках редакції ОП 2022 року курсові роботи на 2 та 3 курсах було виділено у самостійні ОК з передбаченням можливості їхньої перевірки на плагіат відкритими (безкоштовними) ресурсами. Що ж до зниження прийнятих вченою радою показників (40%), то тут вочевидь наявна помилка - це не відсотки запозичень, це текстові збіги, які неминучі в бакалаврських роботах при описі методик і об'єкта досліджень. При цьому ці текстові збіги мають бути належними чином оформлені у вигляді цитувань з посиланням на першоджерела.</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси * Для стимулювання наукової активності студентів та позначення їх можливої перспективи отримати ступінь PhD, доцільно використати науковий потенціал кафедри з відновлення позитивної практики підготовки і захисту аспірантів кафедри геодезії і картографії. Розширити практику запрошення гостьових лекторів з партнерських установ. Враховуючи великий обсяг ОК Іноземна мова, сприяти розширенню мовних компетентностей студентів шляхом більш частого запрошення європейських лекторів проведення лекцій, тренінгів (у т. ч. дистанційно).</p>	<p>Плануємо продовжувати позитивну практику підготовки і захисту аспірантів кафедри геодезії і картографії на здобуття наукового ступеня доктора філософії, адже маємо функціонуючі освітні програми трьох рівнів за спеціальністю 103 – Науки про Землю (ОПП “Картографія, географічні інформаційні системи, дистанційне зондування Землі” (на першому рівні вищої освіти; ОНП “Картографія та географічні інформаційні системи” (на другому); ОНП “Науки про Землю” (на третьому)). Також у планах розвитку ОПП є розширення практики запрошення гостьових лекторів з партнерських установ, європейських лекторів проведення для лекцій, тренінгів (у т. ч. дистанційно).</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси * Оновити інформацію на сторінці Рекомендована фахова література та сприяти оновленню публікацій із методичного забезпечення підготовки за ОПП «Картографія, географічні інформаційні системи, дистанційне зондування Землі».</p>	<p>Хоча навчально-методична та наукова література сконцентрована на сайті географічного факультету у розділі “Бібліотека” (https://geo.knu.ua/biblioteka/pidruchnyky-ta-navchalni-posibnyky/), де містяться її різні види, що видавались протягом останнього періоду, на сторінці кафедри “Рекомендована фахова література” вона буде оновлена також.</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми * Окрім побажань осучаснення і вдосконалення програми з боку окремих роботодавців, доцільно фіксувати конкретні пропозиції, наприклад шляхом анкетування всіх роботодавців, з ким контактує кафедра. Це дозволить</p>	<p>Гарант і робоча група ОП у подальшому можуть розглянути можливість проведення такої роботи.</p>

<i>Рекомендації ГЕР</i>	<i>Коментар Університету</i>
<p>об'єктивно оцінити отримані пропозиції окремих фахівців та доцільність врахування їх в роботі.</p>	
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність * Для забезпечення доступності до всього методичного забезпечення освітнього процесу розмістити на сайті робочі програми всіх дисциплін, що зазначені в ОПП. Доцільно на сайті у відповідному розділі розмістити інформацію про місця виробничої практики студентів, що навчаються за ОП “Картографія, географічні інформаційні системи, дистанційне зондування Землі”.</p>	<p>На сайті географічного факультету містяться усі без винятку робочі програми навчальних дисциплін ОП 2019 року та 13 робочих програм ОП 2022 року (навчається за редакцією 2022 року лише перший курс). Посилання для перевірки даного твердження подані у коментарях за критеріями 2 та 9. Надалі гарант і робоча група ОП будуть продовжувати роботу з її удосконалення.</p>